

Nieuwe kerken

door Jan Willemsen

Met de Grondwet van 1798 die de godsdienstvrijheid herstelde, kregen de katholieken hun kerken terug of konden nieuwe bouwen. De nieuwe kerken werden gefinancierd vanuit het ministerie van Rijkswaterstaat. Dat had Willem I zo bepaald om een einde te maken aan de vele conflicten tussen katholieken en hervormden over het bezit van de kerken. In Heumen bleef de middeleeuwse kerk in de Dorpstraat in handen van de Hervormde Gemeente. Daarom kregen de katholieken daar een nieuwe kerk, toegewijd aan St. Georgius of St. Joris. In 1884 werd die kerk vervangen door een neogotische kerk die op 8 september 1944 door een brand werd verwoest. Nadat de Heumenaren acht jaar lang in een gymnastieklokaal hadden gekerkt, ontwierp in 1952 architect Edmond Nijsten een nieuw godshuis, een basiliek met twee smalle zijbeuken die glas-in-loodramen kregen van glazenier Ninaber van Eyben uit Boxtel. Kunstenaar Jac Maris uit Heumen schonk een kruisweg met acht staties.

In Nederasselt had de Hervormde Gemeente in 1804 een nieuwe kerk gekregen. Een gebouwtje met een schip op vierkante plattegrond, afgesloten met een tentdak. In 1968 is die kerk overgedragen aan de gemeente Heumen en ze wordt thans gebruikt als atelier. De katholieken van Nederasselt vormden tot 1890 één parochie met Overasselt. Ze gebruikten voor de eredienst een oude schuurkerk, tot ze in 1835 een Waterstaatskerk kregen, in de buurtschap Schoonenburg. In 1890 ontwierp architect Carl Weber voor Overasselt een neoromaanse kerk met als patroonheilige St. Antonius Abt, terwijl architect Casper Franssen voor Nederasselt een neogotische kerk bouwde, eveneens toegewijd aan St. Antonius Abt. Buiten de kerk in Nederasselt hangt een gedenkbord met een tweetal kruiswegstaties van de voormalige middeleeuwse St. Salvatorkerk met voorstellingen van een kruisdragende Christus en met Christus voor Pilatus. Die maakten deel uit van een zestiende-eeuwse kruisweg.

St. Georgiuskerk, Heumen
(foto LE)

Sint Antonius Abt, Overasselt (foto LE)

Sint Antonius Abt, Nederasselt (foto LE)

In Malden werd de tot een ruïne vervallen middeleeuwse kerk in 1798 door de katholieken hersteld en in gebruik genomen. Ondanks uitbreidingen en vernieuwingen in 1836, 1883 en 1903 was het kerkje midden twintigste eeuw te klein om het groeiend aantal parochianen te ontvangen en bovendien stond het gebouw de vernieuwing van de Rijksweg min of meer in de weg. Daarom gaf het kerkbestuur in 1956 aan de architect Jos Bijnen uit Oss de opdracht om een nieuwe kerk te bouwen.

Bijnen, als leerling van de Bossche School, brak met de traditionele neo-romaanse en neo-gotische kerkenbouw en stond voor een moderne, maar sobere vormgeving. Zijn kerk is er een goed voorbeeld van. Zij pastte bij het zich vernieuwende katholicisme van de jaren vijftig en zestig. In de voorgevel is een enorm grote glaswand aangebracht met religieuze voorstellingen, zoals de wonderbare visvangst, gemaakt door Jon Martens uit Geulle. In de kerk bevinden zich enkele religieuze voorwerpen uit het oude kerkje waaronder het beeld van St. Antonius Abt van de Udense beeldhouwer Petrus Verhoeven uit 1803.

Op 10 april 1960 wijdde mgr. W. Bekkers, bisschop van 's-Hertogenbosch, de nieuwe kerk in. De oude kerk en pastorie werden daarna afgebroken. In het plein naast de nieuwe kerk zijn de contouren van de oude middeleeuwse kerk met alle uitbreidingen zichtbaar gemaakt. De R.K. Begraafplaats achter de kerk raakte buiten gebruik. De gemeente legde in het bos naast de weg naar Groesbeek een nieuwe begraafplaats aan.

Sint Antonius Abt, Malden (foto LE)

1960, Inwijding R.K. Kerk Malden door Mgr. Bekkers (foto P.A. Steffen, Katholiek Documentatie Centrum, Nijmegen)